Jonavos Janinos Miščiukaitės meno mokyklos
pradinio muzikinio formalųjį švietimą papildančio
ugdymo programos
4 priedas

TAUTINIAI INSTRUMENTAI

I SKYRIUS
MUZIKAVIMAS

1. Pagrindinis instrumentas (kanklės, birbynė, lumzdelis, skrabalai) – pasirenkamasis pagrindinis pradinio muzikinio ugdymo programos muzikos dalies privalomojo branduolio dalykas.

2. Dalyko paskirtis – atskleisti ir ugdyti mokinio muzikalumą, atlikėjui reikalingus įgūdžius, sudaryti palankias sąlygas atsiskleisti mokinio kūrybiškumui.

3. Dalyko tikslas – padėti mokiniui įgyti taisyklingus grojimo pasirinktuoju instrumentu įgūdžius, ugdytis atlikėjo meistriškumo gebėjimus, kūrybinį mąstymą, puoselėti estetinę nuovoką ir emocinį jautrumą.

4. Dalyko uždaviniai. Siekiama, kad per dalyko pamokas mokiniai:

4.1. lavintųsi grojimo technikos įgūdžius;

4.2. ugdytųsi muzikinę vaizduotę, mokytųsi suvokti ir perteikti atliekamos muzikos emocijas;

4.3. sistemingai atliktų saviruošos užduotis;

4.4. dalyvautų koncertinėje veikloje.

5. Dalyko struktūra. Dalyką sudaro trys veiklos sritys:

5.1. muzikos atlikimo technikos įvaldymas;

5.2. muzikos kūrinių interpretavimas;

5.3. muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

6. Didaktinės nuostatos:

6.1. pamokoje formuojami pradiniai instrumento valdymo įgūdžiai, savarankiško mokymosi gebėjimai, integruojami teorinių žinių ir muzikinio rašto pradmenys. Pagrindinis atlikėjo raiškos siekis – teigiami išgyvenimai (džiaugsmas ir pasitenkinimas) įgyvendinant kūrybines idėjas;

6.2. mokiniams sudaromos individualios programos, atsižvelgiant į kiekvieno mokinio asmeninius gebėjimus ir charakterį. Motyvaciją groti ypač žadina ansamblinis muzikavimas. Įvairios sudėties ansamblius mokinys gali atlikti su mokytoju, vyresniųjų klasių mokiniais ar savo bendraamžiais;

6.3. mokytojas siekia įsigilinti ir atsižvelgti į mokinio prigimtinį muzikalumą, individualias charakterio ir muzikinio mąstymo savybes. Reikalinga klasė su instrumentu, esant galimybei – muzikos klausymosi aparatūra;

6.4. pamokose pasirenkami ir naudojami mokymosi metodai, kurie atitinka jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikų raidos ypatumus, yra veiksmingi pedagoginiu požiūriu ir patrauklūs šio amžiaus mokiniams (pvz., inscenizavimas, vaizdinių metodas ir kt.);

6.5. mokiniai vertinami atsižvelgiant į visų ugdymo sričių pasiekimus: muzikos atlikimo technikos įvaldymą, muzikos kūrinių interpretaciją, muzikos atlikėjo raišką socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Vertinamos ne tik žinios ir gebėjimai, bet ir aktyvumas, daroma pažanga, rodomos pastangos. Kiekvienoje pamokoje mokiniui pateikiami komentarai, kaip tobulinti rezultatus. Su mokiniu kalbamasi apie jo pasiekimų raidą, sėkmes ir sunkumus. Nurodymai ir komentarai savarankiškam mokymuisi pateikiami raštu.

7. Mokinių pasiekimai:

1-2 klasė
1. Veiklos sritis – muzikos atlikimo technikos įvaldymas.
Nuostata – siekti pradinių atlikimo technikos įgūdžių tikslumo ir suprasti jų reikšmę.

Esminis gebėjimas – teisingai atlikti muzikinį tekstą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Tiksliai ritmiškai perskaityti nesudėtingą muzikinį tekstą.	1.1.1. Atpažinti garsų ritmines vertes; 1.1.2. išlaikyti duotą tempą.
1.2. Taisyklingai demonstruoti pagrindinius garso išgavimo būdus.	1.2.1. Paaiškinti taisyklingos laikysenos svarbą; 1.2.2. atpažinti ir apibūdinti skirtingus garso išgavimo būdus.
1.3. Atlikti saviruošos užduotis.	1.3.1. Paaiškinti savarankiško mokymosi svarbą; 1.3.2. savarankiškai parengti nesudėtingą muzikinį tekstą.
2. Veiklos sritis – muzikos kūrinių interpretavimas.	
Nuostata – suvokti ir perteikti muzikos kūrinio keliamas emocijas.	
Esminis gebėjimas – taikyti muzikos išraiškos priemones, padedančias išraiškingai atskleisti muzikos kūrinio nuotaiką.	
2.1. Išraiškingai atlikti skirtingo charakterio kūrinius.	2.1.1. Savais žodžiais apibūdinti muzikos kūrinio nuotaiką; 2.1.2. paaiškinti tempo ir artikuliacijos pasikeitimus.
2.2. Apibūdinti nesudėtingas muzikos kūrinių formas.	2.2.1. Savais žodžiais paaiškinti kūrinio struktūrinius elementus (motyvas, frazė, sakinys); 2.2.2. vartoti „tempo“, „dinamikos“ sąvokas.
3. Veiklos sritis – atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata – pasitikėti savo jėgomis ir noriai dalyvauti koncertinėje veikloje.	
Esminis gebėjimas – atlikti nesudėtingą koncertinę programą.	
3.1. Sukoncentruoti dėmesį per savo pasirodymą.	3.1.1. Paaiškinti pasiruošimo koncertiniam atlikimui svarbą; 3.1.2. žinoti sceninės kultūros principus.
3.2. Įsivertinti savo viešą pasirodymą.	3.2.1. Įvardyti sėkmes ir nesėkmes; 3.2.2. palyginti savo ir draugų pasirodymą; 3.2.3. pasiūlyti, ką reikėtų tobulinti.
3 klasė	
1. Veiklos sritis – muzikos atlikimo technikos įvaldymas.	
Nuostata – siekti pradinių atlikimo technikos įgūdžių tikslumo ir suprasti jų reikšmę.	
Esminis gebėjimas – teisingai atlikti muzikinį tekstą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Tiksliai perskaityti ir atlikti sudėtingesnį muzikinį tekstą.	1.1.1. Paaiškinti garsų trukmės tarpusavio santykius; 1.1.2. koordinuoti regėjimo, klausos, motorikos komponentus, laikytis nurodyto tempo.
1.2. Suprasti garso išgavimo instrumentu, balsu būdų įvairovę, gebėti juos iliustruoti grojant, arba dainuojant.	1.2.1. Groti, dainuoti taisyklinga laikysena; 1.2.2. apibūdinti ir pademonstruoti skirtingus garso išgavimo būdus.

1.3. Atlikti saviruošos užduotis.	1.3.1. Apibūdinti savarankiško mokymosi svarbą; 1.3.2. savarankiškai parengti nesudėtingą muzikinį kūrinį.
2. Veiklos sritis – muzikos kūrinių interpretavimas.	
Nuostata – suvokti ir perteikti muzikos kūrinio keliamas emocijas.	
Esminis gebėjimas – taikyti muzikos išraiškos priemones, padedančias išraiškingai atskleisti muzikos kūrinio nuotaiką.	
2.1. Išraiškingai atlikti įvairių žanrų ir charakterio kūrinius.	2.1.1. Apibūdinti pagrindines muzikinio kūrinio išraiškos priemones; 2.1.2. demonstruoti tempo ir artikuliacijos pasikeitimus.
2.2. Apibūdinti nesudėtingų muzikos kūrinių formų skirtumus.	2.2.1. Žinoti ir apibūdinti pagrindinius muzikos kūrinių struktūros elementus (motyvas, frazė, kūrinio dalių pradžios, pabaigos, kulminacija); 2.2.2. žinoti ir panaudoti grojant tempo, dinamikos pasikeitimus.
3. Veiklos sritis – atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata – pasitikėti savo jėgomis ir noriai dalyvauti koncertinėje veikloje.	
Esminis gebėjimas – atlikti nesudėtingą koncertinę programą.	
3.1. Susikaupti per savo pasirodymą.	3.1.1. Paaiškinti pasiruošimo koncertiniam atlikimui svarbą; 3.1.2. žinoti sceninės kultūros principus.
3.2. Įsivertinti savo viešą pasirodymą.	3.2.1. Apibūdinti sėkmes ir nesėkmes; 3.2.2. palyginti savo ir draugų pasirodymą; 3.2.3. pasiūlyti, ką reikėtų tobulinti.

8. Turinio apimtys:

8.1. Muzikos atlikimo technikos įvaldymas:

8.1.1. instrumento galimybių pažinimas: taisyklinga laikysena, judesių koordinavimas, kvėpavimas. Pagrindiniai garso išgavimo būdai, pirštuotė, kvėpavimo pratimai. Mažorinės, minorinės gamos pagal metodinės reikalavimus.

8.1.2. Tautinių instrumentų (kanklių, birbynės, lumzdelio, skrabalų) programinį repertuarą pusmečiui sudaro:

8.1.2.1. 1-3 klasės – 5 skirtingo charakterio ir stiliaus kūriniai, etiudai;

8.1.2.2. skaitymo iš lapo pagrindai ir sistemingas įgūdžių lavinimas;

8.1.2.3. atliktų kūrinių analizė;

8.1.2.4. muzikos kūrinių interpretavimas: nesudėtingų muzikos kūrinių formų (periodas, paprastosios 2 arba 3 dalių reprizinės / nereprizinės formos), pagrindinių sintaksinių elementų (motyvas, frazė, sakinys), nuotaikos, charakterio apibūdinimas ir atlikimas, atliktų ir išgirstų kūrinių palyginimas.

8.1.3. Muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Kūrinių atlikimas ir įsivertinimas, sceninės patirties pradmenys. Gebėjimas koncentruoti dėmesį per savo pasirodymą.

9. Vertinimas:

Pasiekimų lygiai		
Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis

1. Muzikos atlikėjo technikos įvaldymas		
Išmoksta pakankamų instrumento įgūdžių. Muzikinė atmintis, ritmo pojūtis, atlikimo išraiškingumas atitinka minimalius turinio reikalavimus.	Gerai išmoksta instrumento įgūdžių, taiko juos skaitydamas muzikinį tekstą. Atlieka saviruošos užduotis.	Puikiai, išradingai naudoja instrumento įgūdžius. Tiksliai perskaito muzikinį tekstą. Noriai ir kūrybingai atlieka saviruošos užduotis.
2. Muzikos kūrinių interpretavimas		
Žino kai kuriuos kūrinio išraiškos elementus, padedamas mokytojo, interpretuoja muzikos kūrinius.	Savais žodžiais apibūdina muzikos kūrinio nuotaiką. Paaiškina pagrindines muzikos kūrinio išraiškos priemones. Geba įsivertinti savo atlikimą.	Kūrinius atlieka įtaigiai. Apibūdina nesudėtingų muzikos kūrinių formų skirtumus. Žino pagrindinius muzikos kūrinio struktūros elementus. Pasiūlo savo interpretacinį planą.
3. Muzikos atlikėjo raiška		
Fragmentiškai dalyvauja klasės, mokyklos viešuose pasirodymuose. Mažai domisi kultūriniais renginiais, juose dalyvauja pasyviai.	Noriai dalyvauja viešuose pasirodymuose (festivaliuose, koncertuose). Nusako savo sėkmes ir nesėkmes.	Aktyviai dalyvauja viešuose pasirodymuose, konkursuose. Geba lyginti, komentuoti atliekamą muziką. Pateikia pasiūlymus, ką reikėtų tobulinti.

II SKYRIUS
ANSAMBLIS

10. Ansamblinis muzikavimas – pradinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programos muzikos dalies branduolį pagal pagrindinį dalyką papildantis dalykas.

11. Dalyko paskirtis – sudaryti sąlygas mokiniams muzikuoti drauge, ugdytis specialiuosius gebėjimus, susijusius ansamblinio muzikavimo dalyko sritimis.

12. Dalyko tikslas – ugdyti ansamblinio muzikavimo ir meninės raiškos gebėjimus, skatinti muzikavimo motyvaciją, bendravimą ir bendradarbiavimą muzikuojant.

13. Dalyko uždaviniai. Siekiama, kad muzikuodami ansamblyje mokiniai:

13.1. lavintųsi instrumento valdymo įgūdžius, kai muzikuoja kolektyve;

13.2. suvoktų ir pajaustų muzikos kūrinio keliamas menines emocijas, dramaturgiją;

13.3. ugdytųsi kolektyvo nario atsakomybę, kauptų sceninę patirtį;

13.4. mokytųsi išraiškingai atlikti ansamlbinę muziką.

14. Dalyko struktūra. Dalyką sudaro dvi veiklos sritys:

14.1. ansamblio pojūčio ugdymas;

14.2. kūrinių ansambliams interpretavimas.

15. Didaktinės nuostatos:

15.1. repertuaras parenkamas atsižvelgiant į kiekvieno mokinio gebėjimus ir pasiekimus, individualias charakterio ir muzikinio mąstymo savybes. Mokytojui svarbu kurti muzikalią aplinką pasirenkant tinkamiausius muzikos kūrinius. Pamokose siejamos jau įgytos teorinės žinios ir praktiniai įgūdžiai, kurie padeda perteikti ir atlikti skirtingos stilistikos ir nuotaikos ansamblinės muzikos kūrinius. Repertuaro sudėtingumas turi atitikti visų atlikėjų bendrą pajėgumą;

15.2. pamokose tobulinami skaitymo iš lapų gebėjimai, ugdomas poreikis savarankiškam individualiam darbui ir repetavimui grupėje;

15.3. ansamblis programos kontekste suprantamas kaip nedidelės sudėties (2-12 dalyvių) atlikėjų grupė, atliekanti kamerinę ir kitokio žanro muziką;

15.4. veikla ansamblyje organizuojama bendravimo ir bendradarbiavimo principu, vertinamas kiekvieno mokinio individualus darbas, įnašas į bendrą rezultatą ir pasiekimus. Mokytojas mokinių mokymosi rezultatus aptaria bendrai ir individualiai su kiekvienu mokiniu. Aptarime dalyvauja visi mokiniai, jiems svarbus grįžtamasis ryšys, padedantis įvertinti daromą pažangą ar priešingai. Atsiskaitymai organizuojami koncerto forma.

16. Mokinių pasiekimai:

1. Veiklos sritis – ansambliškumo pojūčio ugdymas	
Nuostata – siekti kūrybinio bendradarbiavimo.	
Esminis gebėjimas – tiksliai atlikti savo partiją ansamblyje, girdėti draugo atlikimą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Tiksliai atlikti savo partiją.	1.1.1. Nustatyti metrą, tempą; 1.1.2. atpažinti štrichus.
1.2. Perteikti kūrinio nuotaiką.	1.2.1. Apibūdinti kūrinio tematiką, emocinę būseną.
1.3. Demonstruoti ansambliškumo pojūtį.	1.3.1. Muzikuoti ir girdėti kitus ansamblio dalyvius.
2. Veiklos sritis – kūrinių ansambliams interpretavimas.	
Nuostata – ugdyti ansamblinio muzikavimo patirtį.	
Esminis gebėjimas – išraiškingai interpretuoti muzikos kūrinius.	
2.1. Žinoti muzikos kalbos elementus.	2.1.1. Apibūdinti kūrinio tematiką, turinį; 2.1.2. aptarti stiliaus bruožus.
2.2. Išraiškingai atlikti kūrinius.	2.2.1. Pažinti ir paaiškinti interpretacijos ženklus; 2.2.2. apibūdinti ir aptarti kitų atlikėjų interpretaciją.

17. Turinio apimtys:

17.1. ansambliškumo pojūčių ugdymas. Ansambliniam muzikavimui mokiniai parengia 2-3 kūrinius per pusmetį. Atliekant kūrinius pagrindinis dėmesys skiriamas teksto perskaitymo įgūdžiams, ritminio pulsavimo, intonavimo tikslumui lavinti;

17.2. kūrinių ansambliams interpretavimas. Nesudėtingų muzikinių formų kūrinių turinio suvokimas, kūrinio charakterio apibūdinimas, interpretavimas.

17.3. Vertinimas:

Pasiekimų lygiai		
Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
1. Ansambliškumo pojūčio ugdymas		
Muzikinės kalbos žinios ir ansamblinio muzikavimo įgūdžiai atitinka minimalų turinį.	Gerai skaito iš lapo. Girdi draugo atlikimą.	Gerai skaito iš lapo ir atlieka savo partiją. Pritaiko įgytas žinias.
2. Kūrinių ansambliams interpretavimas		

Lėtai išmoksta ansamblio partijas. Trūksta išraiškos, aktyvumo.	Išraiškingai atlieka savo partiją ansamblyje. Padedant mokytojui aptaria interpretacinį planą.	Pritaiko įgytas žinias. Išraiškingai ir aktyviai muzikuoja. Išsako savo nuomonę kūrinio atlikimo klausimais.

III SKYRIUS
SOLFEDŽIO DALYKAS

18. Solfedžio – programos branduolio dalykas.

19. Solfedžio dalyko paskirtis – sudaryti palankias sąlygas sistemiškai plėtoti mokinio prigimtinius bendruosius muzikinius gebėjimus, suteikti bendrųjų ir muzikinių kompetencijų.

20. Solfedžio dalyko tikslas – prigimtinių bendrųjų muzikinių gebėjimų: ritmo, dermės, intonavimo pojūčio, klausos, muzikinės atminties lavinimas, pradinio muzikinio raštingumo ugdymas.

21. Solfedžio dalyko uždaviniai:

21.1. formuoti intonavimo įgūdžius;

21.2. lavinti metrinės pulsacijos bei ritmikos santykio pojūtį ir suvokimą;

21.3. išmokti pagrindinius muzikinio rašto elementus ir gebėti juos pritaikyti užrašant iš klausos žinomą ar savo sukurtą muzikos melodiją;

21.4. žadinti domėjimąsi muzika bei kitomis kultūros formomis, ugdant mokinių muzikinį skonį, skatinant mąstymą ir emocijas.

22. Solfedžio dalyko mokymuisi skiriamos 2 akademinės val. per savaitę;

23. Solfedžio dalyko mokinių pasiekimai:

1.Veiklos sritis – intonavimas.	
Nuostata – intonuoti atliekamą muziką.	
Esminis gebėjimas – intonuoti melodijas mažoro ir minoro dermėse.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Formuoti taisyklingą laikyseną, kvėpavimo ir garso tikslumo įgūdžius.	1.1.1. Taisyklingai kvėpuoti, tarti skiemenis, žinoti taisyklingos laikysenos reikalavimus; 1.1.2. suprasti „intonavimo“ bei „derėjimo“ terminus.
1.2. Tiksliai ir išraiškingai solfedžiuoti vienbalses melodijas.	1.2.1. Solfedžiuojant diriguoti arba pulsuoti; 1.2.2. išlaikyti pasirinktą tempą.
1.3. Dainuoti mažoro ir minoro dermes skirtingose tonacijose.	1.3.1. Apibūdinti mažoro ir minoro dermes, išvardinti pastovius ir nepastovius dermės laipsnius; 1.3.2. gebėti Sudaryti nuo garso arba tonacijoje T5 ir t5 apvertimus.
2.Veiklos sritis – ritmavimas.	
Nuostata – siekti ritmavimo tikslumo, suprasti šio tikslumo svarbą muzikoje.	
Esminis gebėjimas – atpažinti bei atlikti įvairius ritminius darinius.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Atpažinti garsų trukmes.	2.1.1. Žinoti natų ir pauzių trukmes; 2.1.2. Vartoti „garsų trukmės“ ir „taktavimo“ sąvokas.
2.2. Perskaityti ir atlikti ritminius darinius.	2.2.1. Išlaikyti pasirinktą tempą.
2.3. Sukurti ir atlikti paprastus ar sudėtingesnius ritmo darinius.	2.3.1. Sukurti ir atlikti ritmo motyvus ir sakinius.
3. Veiklos sritis - muzikos teksto klausymasis, atpažinimas ir užrašymas.	
Nuostata – pritaikyti teorines muzikos žinias.	
Esminis gebėjimas – klausa atpažinti, apibūdinti ir užrašyti skambantį muzikinį tekstą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas

3.1. Klausa atpažinti ir apibūdinti klausomų muzikos tekstų savybes.	3.1.1. Įvardyti muzikos teksto metrą, dermę.; 3.1.2. naudojantis muzikiniais terminais ir sąvokomis apibūdinti klausomą kūrinį; 3.1.3. nustatyti ir įvardinti girdėto kūrinio žanrą, atlikėjus.
3.2. Klausa atpažinti ir užrašyti girdėtą arba sukurtą vienbalsę melodiją ir ritmą.	3.2.1. Naudoti muzikos užrašymo ženklus ir galėti paaiškinti jų reikšmes; 3.2.2. skirti dermės laipsnius bei apibūdinti melodinę liniją ir ritminį piešinį.

24. Solfedžio turinio apimtis: apimtis – 2 pusmečiai, 2 pamokos per savaitę:

1 klasė (pradinio ugdymo pirmieji metai)	
1. Veiklos sritis – intonavimas.	
Nuostata – intonuoti atliekamą muziką.	
Esminis gebėjimas – intonuoti melodijas mažoro ir minoro dermėse.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Formuoti taisyklingą laikyseną, kvėpavimo ir garso tikslumo įgūdžius.	1.1.1. Taisyklingai kvėpuoti, tarti skiemenis, žinoti taisyklingos laikysenos reikalavimus; 1.1.2. suprati „intonavimo terminą“.
1.2. Tiksliai ir išraiškingai solfedžiuoti vienbalses melodijas	1.2.1.Lietuvių liaudies dainų, kompozitorių dainų dainavimas ir solfedžiavimas mažorinėje dermėje; 1.2.2. Melodijų solfedžiavimas 2/4, 3/ 4 metruose.
2. Veiklos sritis – ritmavimas.	
Nuostata – siekti ritmavimo tikslumo.	
Esminis gebėjimas – atpažinti ir atlikti ritminius darinius paprastuose metruose	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1.Atpažinti ir atlikti natas, pauzes.	2.1.1. Žinoti ketvirtinės, aštuntinės, pusinės, pusinės su tašku natų, ketvirtinės, aštuntinės pauzių trukmes; 2.1.2. vartoti „garsų trukmės“, „taktavimo“ sąvokas.
2.2.Tiksliai atlikti ritminius darinius paprastuose metruose.	2.2.1. Žinoti dviejų, trijų ketvirtinių metrus ir jų dirigavimo schemas; 2.2.2. išlaikyti pasirinktą tempą; 2.2.3. atlikti ritmo ostinato melodijai.
3. Veiklos sritis – muzikos teksto klausymasis, atpažinimas ir užrašymas.	
Nuostata – pritaikyti teorines muzikos žinias.	
Esminis gebėjimas – klausa atpažinti ir užrašyti skambantį muzikinį tekstą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Klausa atpažinti ir užrašyti klausomą muzikos tekstą.	3.1.1. Įvardyti muzikos teksto metrą, dermę; 3.1.2. vienbalsės melodijos (motyvo, frazės) užrašymas, ritminis diktantas; 3.1.3. naudoti muzikos užrašymo ženklus ir galėti paaiškinti jų reikšmes.
3.2. Klausa atpažinti ir apibūdinti klausomų muzikos tekstų savybes	3.2.1. Naudojantis muzikiniais terminais apibūdinti klausomą kūrinį.
2 klasė (pradinio ugdymo antrieji metai)	
1. Veiklos sritis – intonavimas.	
Nuostata – siekti tikslumo, intonuojant atliekamą muziką.	
Esminis gebėjimas – intonuoti melodijas mažoro ir minoro dermėse.	

Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Intonuoti gamas, intervalus mažoro ir minoro dermėse ir nuo garso.	1.1.1.Gamos: mažorinės- C, G ,F, D, B, minorinės- a, e, d; dur-natūrali, moll- natūrali, harmoninė, melodinė; 1.1.2. suprasti „intonavimo“ bei „derėjimo“ terminus; 1.1.3. intervalai: sekunda(d,m), tercija (d,m) dermėje ir nuo garso.
1.2. Tiksliai ir išraiškingai solfedžiuoti vienbalses melodijas.	1.2.1. Lietuvių liaudies dainų, kompozitorių dainų dainavimas, solfedžiavimas, diriguojant arba pulsuojant; 1.2.2. melodijų solfedžiavimas 2/4, 3/ 4, 4/4 metruose. Prieštaktis, užtaktis.
1.3.Intonuoti pastovius ir nepastovius dermės laipsnius, tonikos trigarsį.	1.3.1 Išvardinti pastovius ir nepastovius dermės laipsnius, juos intonuoti. 1.3.2. Tonikos trigarsis (dur, moll) melodiškai
2. Veiklos sritis – ritmavimas.	
Nuostata – siekti ritmavimo tikslumo.	
Esminis gebėjimas – atpažinti ir atlikti ritminius darinius paprastuose ir sudėtiniuose metruose.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Atpažinti ir atlikti natas, pauzes.	2.1.1. Žinoti ketvirtinės, aštuntinės, pusinės, pusinės su tašku, sveikosios natų; ketvirtinės, aštuntinės, pusinės, sveikosios pauzių trukmes.
2.2. Tiksliai atlikti ritminius darinius paprastuose ir sudėtiniuose metruose.	2.2.1. Žinoti dviejų, trijų, keturių ketvirtinių metrus ir jų dirigavimo shemas; 2.2.2. atpažinti ir atlikti ritmines grupes: ketvirtinė su tašku ir aštuntinė, keturios šešioliktinės natos; 2.2.3. analizuoti melodijos ritmą ir jį atlikti; 2.2.4. atlikti ritmo ostinato melodijai.
2.3. Sukurti ritminius darinius paprastuose ir sudėtiniuose metruose.	2.3.1. Gebėti sukurti ir užrašyti ritminius darinius, naudojant žinomus muzikinius ženklus; 2.3.2. gebėti sukurti melodijai ritminį pritarimą.
3. Veiklos sritis – muzikos teksto klausymasis, atpažinimas ir užrašymas.	
Nuostata – pritaikyti teorines muzikos žinias.	
Esminis gebėjimas – klausa atpažinti ir užrašyti skambantį muzikinį tekstą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
3.1. Klausa atpažinti ir užrašyti klausomą muzikos tekstą.	3.1.1. Skirti dermės laipsnius ir apibūdinti melodinę liniją; 3.1.2. vienbalsės melodijos užrašymas, ritminis diktantas; 3.1.3. naudoti muzikos užrašymo ženklus ir galėti paaiškinti jų reikšmes.
3.2. Klausa atpažinti ir apibūdinti klausomų muzikos tekstų savybes	3.2.1. Naudojantis muzikiniais terminais apibūdinti klausomą kūrinį; 3.2.2. nustatyti ir įvardyti girdėto kūrinio žanrą ir atlikėjus.
3 klasė (pradinio ugdymo tretieji metai)	
1.Veiklos sritis – intonavimas.	

Nuostata – siekti tikslumo, intonuojant atliekamą muziką.	
Esminis gebėjimas – intonuoti melodijas mažoro ir minoro dermėse.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Intonuoti gamas, intervalus mažoro ir minoro dermėse ir nuo garso.	1.1.1. Gamos: mažorinės- C, G ,F, D, B, A, Es minorinės-a, e, d, h, g; dur-natūrali, moll-natūrali, harmoninė, melodinė; 1.1.2. intervalai: sekunda (d,m), tercija (d,m), kvarta(gr), kvinta (gr), seksta (d,m), grynoji oktava ir prima.
1.2. Intonuoti pastovius ir nepastovius dermės laipsnius, tonikos trigarsį ir jo apvertimus: sekstakordą, kvartsekstakordą.	1.2.1 Išvardinti pastovius ir nepastovius dermės laipsnius, juos intonuoti. Nepastoviųjų laipsnių sprendimai; 1.2.2. tonikos trigarsis ir jo apvertimai (dur, moll).
1.3. Tiksliai ir išraiškingai solfedžiuoti vienbalses melodijas.	1.3.1.Solfedžiuojant diriguoti arba pulsuoti; 1.3.2. išlaikyti pasirinktą tempą; 1.3.3. natas skaityti smuiko (a-f2) ir boso raktuose.
2. Veiklos sritis – ritmavimas.	
Nuostata – siekti ritmavimo tikslumo, suprasti šio tikslumo svarbą muzikoje.	
Esminis gebėjimas – atpažinti ir atlikti ritminius darinius paprastuose ir sudėtiniuose metruose.	
2.1. Tiksliai atlikti ritminius darinius paprastuose ir sudėtiniuose metruose	2.1.1. Žinoti dviejų, trijų, keturių ketvirtinių, keturių aštuntinių metrus ir jų dirigavimo shemas; 2.1.2. atpažinti ir atlikti ritmines grupes: aštuntinė ir dvi šešioliktinės, dvi šešioliktinės ir aštuntinė; 2.1.3. aštuntinės prieštaktis. Liga; 2.1.4. atlikti ritminius kanonus.
2.2. Sukurti ritminius darinius paprastuose ir sudėtiniuose metruose	2.2.1. Gebėti sukurti ir užrašyti ritminius darinius, naudojant žinomus muzikinius ženklus; 2.2.2. gebėti sukurti melodijai ritminį pritarimą.
3. Veiklos sritis – muzikos teksto klausymasis, atpažinimas ir užrašymas.	
Nuostata – pritaikyti teorines muzikos žinias.	
Esminis gebėjimas – klausa atpažinti ir užrašyti skambantį muzikinį tekstą.	
3.1. Klausa atpažinti ir apibūdinti klausomų muzikos tekstų savybes.	3.1.1. Naudojantis muzikiniais terminais apibūdinti klausomą kūrinį; 3.1.2. nustatyti ir įvardyti girdėto kūrinio žanrą ir atlikėjus.
3.2. Klausa atpažinti ir užrašyti klausomą muzikos tekstą.	3.2.1. Skirti dermės laipsnius ir apibūdinti melodinę liniją; 3.2.2. ritminiai ir melodiniai sakinio ar periodo trukmės diktantai paprastuose metruose; 3.2.3. naudoti muzikos užrašymo ženklus ir galėti paaiškinti jų reikšmes.

25. Solfedžio turinio apimtis:

25.1. intonavimas ir solfedžiavimas:

25.1.1. vienbalsių melodijų, liaudies ir autorinių dainų dainavimas;

25.1.2. dermės laipsnių intonavimas, mažorinių ir minorinių gamų dainavimas iki 3 ženklų;

25.1.3. natų skaitymas smuiko (a–f2) ir boso raktuose;

25.1.4. harmoniniai ir melodiniai intervalai dermėje nuo 1 iki 8 gr.;

25.1.5. T kvintakordo ir jo apvertimų sudarymas ir dainavimas dermėje.

25.2. Ritmavimas:

25.2.1. natos ir pauzės (perskaito ir atlieka);

25.2.2. paprastieji metrai, ritmo ostinato melodijai, prieštaktis ir užtaktis, ritminis kanonas, naudojama kūno ir instrumentinė perkusija.

25.3. Muzikos tekstų klausymasis, atpažinimas ir užrašymas:

25.3.1. elementarūs ritminiai ar melodiniai sakinio ar periodo trukmės diktantai paprastuose metruose, tonacijose iki 3 ženklų;

25.3.2. nesudėtingų melodinių ir ritminių frazių kūrimas ir užrašymas, panaudojant įprastus būdus bei informacines kompiuterines technologijas.

IV SKYRIUS
PASIRENKAMAS INSTRUMENTAS (FORTEPIJONAS)

26. Muzikavimas antruoju instrumentu (fortepijonu) (toliau – II instrumentas) – pasirenkamasis dalykas Mokyklos įgyvendinamoje pradinio muzikinio formalųjį švietimą papildančio ugdymo programoje. Mokinys nuo antrųjų mokymosi metų pasirenka instrumentą iš mokyklos siūlomų variantų.

27. II instrumento paskirtis – sudaryti palankias sąlygas mokinio muzikinei saviraiškai, jo kūrybiškumui atsiskleisti, ugdyti muzikinius gebėjimus.

28. II instrumento tikslas – padėti mokiniui įgyti taisyklingus grojimo pasirinktu instrumentu (fortepijonu) įgūdžius, ugdyti atlikėjo meistriškumo gebėjimus, kūrybinį mąstymą, puoselėti estetinę nuovoką ir emocinį jautrumą.

29. II instrumento uždaviniai. Siekiama, kad mokiniai:

29.1. pažintų instrumento sandarą, lavintųsi grojimo technikos įgūdžius;

29.2. mokytųsi išpildyti muzikos kalbos priemones;

29.3. ugdytųsi muzikinę vaizduotę, mokytųsi suvokti ir perteikti atliekamos muzikos emocijas;

29.4. sistemingai atliktų saviruošos užduotis;

29.5. dalyvautų koncertinėje veikloje.

30. II instrumento dalyką sudaro trys veiklos sritys:

30.1. grojimo II instrumentu technikos įgūdžių įvaldymas;

30.2. muzikos kūrinių interpretavimas;

30.3. atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

31. II instrumento dalyko organizavimas:

31.1. II instrumento mokoma nuo antrųjų pradinio muzikinio formalųjį švietimą papildančio ugdymo programos mokymo metų;

31.2. pamokos yra individualios, skiriama 0,5 akademinės valandos per savaitę pirmaisiais mokymosi metais, 1 akademinę valandą per savaitę 2-3 mokymosi metais.

32. Mokinių pasiekimai:

<table>
<tr><td colspan="2">1. Veiklos sritis – grojimo antruoju muzikos instrumentu technikos įgūdžių įvaldymas.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Nuostata – įgyti muzikavimo antruoju instrumentu patirties.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Esminis gebėjimas – atlikti nesudėtingą muzikinį kūrinį antruoju instrumentu.</td></tr>
<tr><td>Gebėjimai</td><td>Žinios ir supratimas</td></tr>
<tr><td>1.1. Įgyti pradinius grojimo antruoju muzikos instrumentu įgūdžius.</td><td>1.1.1. Nusakyti kūrinio metrą, tempą;
1.1.2. pažinti atlikimo štrichus;
1.1.3. suvokti kūrinio tematiką.</td></tr>
<tr><td>1.2. Perteikti kūrinio nuotaiką.</td><td>1.2.1. Apibūdinti kūrinio tematiką, emocinę būseną.</td></tr>
<tr><td colspan="2">2. Veiklos sritis – muzikos kūrinių interpretavimas.</td></tr>
</table>

Nuostata – siekti pajausti kūrinio keliamas menines emocijas.	
Esminis gebėjimas –išraiškingai interpretuoti nesudėtingos faktūros muzikos kūrinius.	
2.1. Žinoti muzikos kalbos elementus.	2.1.1. Apibūdinti kūrinio stilių, tematiką, turinį.
2.2. Raiškiai perteikti kūrinių emocijas.	2.2.1. Įvardyti kūrinyje panaudotus tempo, dinamikos, artikuliacijos ženklus; 2.2.2. apibūdinti ir aptarti savo atliekamo kūrinio interpretaciją.
3. Veiklos sritis – atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	
Nuostata – dalyvauti klasės, mokyklos koncertuose ir kituose renginiuose.	
Esminis gebėjimas – atlikti nesudėtingą programą klausytojams.	
3.1. Dalyvauti mokyklos koncertuose ir kituose kultūriniuose muzikiniuose renginiuose, festivaliuose bei konkursuose.	3.1.1. Atlikti pasirinktą ar numatytą koncertinį numerį klasės ar mokyklos koncerte; 3.1.2. mokytis sceninės kultūros, skirti dėmesio aprangai ir elgsenai scenoje.
3.2. Taikant sutartus kriterijus, įvertinti savo ir kitų pasirodymus.	3.2.1. Įvardyti kūrinio atlikimo vertinimo kriterijus; 3.2.2. sugebėti apibūdinti ir vertinti savo, ir klasės draugų grojimą (išskiriant teigiamas ir neigiamas atlikimo puses).
3.3. Pritaikyti grojimo antruoju instrumentu įgūdžius kitose srityse.	3.3.1. Nurodyti, kurioms pamokoms pasiruošti padeda grojimas antruoju instrumentu.

33. Turinio apimtys:

33.1. Grojimo technikos įgūdžių įvaldymas:

33.1.1. 2 klasė (programos pirmieji metai):

33.1.1.1. formuojami taisyklingos laikysenos įgūdžiai, mokomasi atsipalaidavimo pratimų, lavinama kūno koordinacija, įsisavinamos rankų pozicijos. Mokomasi taikyti tinkamą aplikatūrą;

33.1.1.2. mokomasi orientuotis kūrinio tekste, lavinami natų skaitymo iš lapo įgūdžiai: melodijos ne tik pagrojamos, bet ir solfedžiuojamos, ritmas paplojamas. Išsiaiškinami dinamikos, tempo ženklai, jų atlikimo ypatumai;

33.1.1.3. per mokslo metus išmokstama: 6-10 nedidelės apimties ir skirtingų charakterių pjesių, antrame pusmetyje supažindinama su gamų (pvz. C, G), arpedžio, akordų sandara. Atsižvelgiant į individualius mokinio gebėjimus, grojami ansambliai su mokytoju arba kitu mokiniu.

33.1.2. 3-4 klasės (programos antrieji – tretieji metai):

33.1.2.1. mokomasi naudoti skirtingus garso išgavimo būdus, pritaikyti *legato, staccato, non legato* štrichus. Siekiama kokybiško, natūralaus instrumento garso. Tobulinama taisyklinga kūno laikysena;

33.1.2.2. tobulinami skaitymo iš lapo įgūdžiai – siekiama, kad mokinys pažintų natas, pauzes, ritmines vertes, pastebėtų ir atliktų dinamines nuorodas. Lavinama pirštų technika: grojamos gamos, etiudai, greitesnio tempo pjesės. Stiprinami tinkamos aplikatūros naudojimo įgūdžiai. Grojami skirtingų tempų, charakterių pjesės ir etiudai;

33.1.2.3. per mokslo metus išmokstama 6-9 kūriniai. Stambios formos, polifonijos kūriniai, etiudai, gamos yra skiriamos atsižvelgiant į mokinio sugebėjimus ir poreikį.

33.2. Muzikos kūrinių interpretavimas:

33.2.1. 2 klasė (programos pirmieji metai): siekiama sužadinti vaiko vaizduotę, kad atlikdamas nesudėtingą kūrinį, stengtųsi atskleisti jo nuotaiką. Nagrinėjamas kūrinių dinaminis planas, mokiniai mokosi grodami jį įgyvendinti. Grojami ansambliniai kūriniai su mokytoju. Grojant duete, mokosi klausytis kitos partijos, reaguoti į nuotaiką, garso tembrą bei dinamiką.

33.2.2. 3-4 klasės (programos antrieji – tretieji metai): kūrinių charakteriui atskleisti naudojama platesnė garso išgavimo būdų paletė, kreipiamas dėmesys į frazavimą, melodijos vedimo liniją. Supažindinama su trijų dalių kūrinio forma, lavinami grojimo ansamblyje įgūdžiai grojant su mokytoju ar kitu mokiniu.

33.3. Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje:

33.3.1. 2 klasė (programos pirmieji metai): pasiruošimas koncertinei veiklai mokyklos renginiuose.

33.3.2. 3-4 klasės (programos antrieji – tretieji metai): psichologinis ruošimasis koncertinei veiklai viešojoje erdvėje, sceninės kultūros mokymasis, dėmesys aprangai, laikysenai ir elgsenai scenoje;

33.3.3. visi mokiniai dalyvauja Adventiniame koncerte tėvams I pusmetį, akademiniame koncerte II pusmetį atlieka du skirtingos nuotaikos kūrinius;

33.3.4. mokiniams sudaromos sąlygos dalyvauti įvairiuose viešuose mokyklos renginiuose.

V SKYRIUS
CHORAS

34. Balso ugdymas – choro dainavimo ir dirigavimo pagrindinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programos muzikos dalies branduolį pagal pagrindinį dalyką papildantis dalykas.

35. Dalyko paskirtis. Balso ugdymo dalykas skirtas mokiniams, besimokantiems choro dainavimo ir dirigavimo, muzikos atlikėjo kompetencijai ugdyti.

36. Dalyko tikslas – padėti mokiniui įgyti taisyklingus dainavimo įgūdžius, skatinti mokinio saviraišką.

37. Dalyko uždaviniai. Siekiama, kad per balso ugdymo pamokas mokinys:

37.1. įsisavintų pradinius garso išgavimo principus;

37.2. lavintų muzikinius gebėjimus ir emocijas;

37.3. ugdytų kūrybiškumą ir savarankiškumą atliekant vokalinius kūrinius.

38. Dalyko struktūra. Dalyką sudaro trys veiklos sritys:

38.1. vokalinės technikos įvaldymas;

38.2. vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

39. Didaktinės nuostatos:

39.1. pamokoje taikomi įvairūs darbo metodai: balso lavinimo pratimai, vokalizavimas, muzikinio teksto analizavimas;

39.2. repertuaras parenkamas individualiai atsižvelgiant į kiekvieno mokinio balso prigimtį, gebėjimus ir įgūdžius. Ugdomi savarankiško darbo ir paties mokinio įsivertinimo įgūdžiai.

40. Mokinių pasiekimai.

1. Veiklos sritis – vokalinės technikos įvaldymas.	
Nuostata – siekti pradinių dainavimo įgūdžių tikslumo ir suprasti jų reikšmę.	
Esminis gebėjimas – teisingai atlikti nesudėtingą vokalinį kūrinį.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Suprasti pradinius vokalinio garso išgavimo principus ir taikyti juos atliekamuose kūriniuose.	1.1.1. Siekti tikslios intonacijos; 1.1.2. žinoti ir siekti taisyklingos laikysenos dainuojant; 1.1.3. lavinti mišrų kvėpavimą; 1.1.4. dainuoti patogiu diapazonu; 1.1.5. žinoti kaip saugoti balsą.
2. Veiklos sritis – vokalinės muzikos kūrinių interpretavimas.	
Nuostata – siekti pritaikyti įgytas muzikos kalbos žinias dainuojant.	
Esminis gebėjimas – taikyti muzikos išraiškos priemones, padedančias išraiškingai atskleisti vokalinio kūrinio nuotaiką.	
2.1. Išraiškingai atlikti nesudėtingus vokalinius kūrinius.	2.1.1. Paaiškinti muzikos išraiškos priemones, naudojamas kūrinyje; 2.1.2. pritaikyti įgytas teorines bei praktines žinias interpretuojant vokalinį kūrinį.
2.2. Atskleisti vokalinio kūrinio nuotaiką.	2.2.1. Savais žodžiais paaiškinti vokalinio kūrinio keliamas emocijas, teisingai nusakyti pagrindines išraiškos priemones.
3. Veiklos sritis – vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.	

Nuostata – pasitikėti savo jėgomis ir noriai dalyvauti koncertinėje veikloje.	
Esminis gebėjimas – atlikti nesudėtingus vokalinius kūrinius.	
3.1. Viešai atlikti vokalinius kūrinius.	3.1.1. Apibūdinti koncertinę aplinką; 3.1.2. įvertinti savo pasirodymą;

41. Turinio apimtys:

41.1. Programą sudaroma pusmečiui, dainuoja mintinai. Jei mokinio balsas mutuoja, jis gali tausodamas balsą deklamuoti dainos tekstą mintinai. Sudaromas 4-5 kūrinių repertuaras pasirinktinai iš: lietuvių ir kitų pasaulio tautų liaudies autentiškų ir harmonizuotų dainų, lietuvių ir pasaulio kompozitorių originalių dainų, Lietuvos ir pasaulio kompozitorių populiariosios muzikos vokalinių kūrinių.

41.2. Vokalinės technikos ugdymas: balso aparato sandara, taisyklinga laikysena dainuojant, artikuliaciją ir dikciją lavinantys pratimai, mankšta ir elastinga garso išgavimo ataka, mišrus kvėpavimas, aukšta balso skambesio pozicija, vokalinė klausa, balso apsauga.

41.3. Vokalinių kūrinių interpretavimas: kūrinio tonacija, metras, tempas, ritmas, melodija, frazė, kulminacija. Teksto ir muzikos autoriai.

42. Vertinimas:

Pasiekimų lygiai		
Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
1. Vokalinės technikos įvaldymas		
Žino ir naudoja pradinius vokalinio garso išgavimo principus. Balso valdymo įgūdžiai atitinka minimalius reikalavimus.	Nuosekliai naudoja vokalinio garso išgavimo principus ir taiko juos atliekamuose vokaliniuose kūriniuose. Atlieka saviruošos užduotis.	Tikslingai ir kūrybingai naudoja vokalinio garso išgavimo principus ir taiko juos atliekamuose kūriniuose. Noriai ir kūrybingai atlieka saviruošos užduotis.
2. Vokalinės muzikos kūrinių interpretavimas		
Žino kai kuriuos vokalinio kūrinio išraiškos elementus, padedamas mokytojo, interpretuoja muzikos kūrinius.	Savais žodžiais apibūdina muzikos kūrinio nuotaiką. Paaiškina pagrindines muzikos kūrinio išraiškos priemones. Geba įsivertinti savo atlikimą.	Kūrinius atlieka įtaigiai. Žino ir paaiškina pagrindines muzikos kūrinio išraiškos priemones. Pasiūlo savo interpretaciją.
3. Vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje raiškoje.		
Mokytojo paskatintas, dalyvauja klasės koncertinėje veikloje.	Noriai dalyvauja koncertinėje veikloje. Kartu su mokytoju aptaria įgytus įgūdžius ir jų tobulinimą ateityje.	Aktyviai dalyvauja viešuose pasirodymuose Drąsiai išsako nuomonę ir pastabas apie savo veiklą. Sieja savo kūrybinę patirtį su įgytomis žiniomis.